

LISTJE IN CVETJE.

Odgonetke ugank v 7. številki:

1. Sok, pok, jok, lok. — 2. Pust — post.
— 3. Jesen — jésen.

(Prav sta uganila: Albert Nendl in Herbert Kartin, učenca pri sv. Juriju ob j. želez.)

Kdo vé:

11. Ali je to vedeževanje, če rečem: „Jutri bode jako lepo vreme, ker se nocoj tako krasno žari na zahodu.“

12. Ali res „pada“ rosa in slana, kakor dež in sneg?

Odgovor na vprašanji v zadnjem listu:

9. Na zakon »vstrajnosti« se opira premnožno jako znamenitih pojavov, katere v lažji pregled po sličnosti razvrstimo v več skupin. I. Težak voz se na prvo premakne le z velikim naporom, potem pa ga je lažje peljati, ker je treba odstraniti le zapreke premikanja. Iz istega vzroka se z velikim zvonom težko zazvoni, a potem je lahko zvoniti, ko je zvon v teku itd. — II. Reči, katere so v hitrem teku, je težko ustaviti, ker hočejo z jednako urnostjo še dalje hiteti, n. pr. veliko kolo pri strojih, železnični vlak, igrača s takozvanim »volkom« itd. Človek, ki je hitro tekkel, pade naprej, ako se hipoma ustavi, ker telo mu hiti še dalje, noge pa so že obstale. Če hočemo skočiti čez kako višino ali širino, moramo se zaleteti, da spravimo telo v tako hitrost, ki je potrebuje za čas preskoka. Če hočemo dobro udariti, zamahnemo; ako pa nasprotnik hitro umakne, n. pr. roko z mize, ko smo ga hoteli udariti, udarimo se sami ob mizo, ker ne moremo svoje roke udržati pravočasno. Jako nevarno je komu stol izpodmakniti, kadar se useda, ker se ne more udržati in pade jako občutno na tla. Še zajcu pripisujejo tako-le modrost: kadar mu je pes že blizu za petami, skoči v stran, in pes, ki ni pričakoval kaj takega, leti še nekaj časa v ono smer, kakor se je bil zaletel, zajec pa je med tem že precej na dobičku; ko pa pride zopet v nevarnost, lahko zopet ponovi svojo umetnost. Kaj ne, saj jednako tudi ti narediš, če hočeš, da te ne more kdo ujeti. — III. Ako zadene hitro se premikajoče telo le ob jeden kos kakega drugega še mirno stoječega telesa, lahko se kaj odtrga, raztrga ali zdrobi, ker se vse ne more z isto hitrostjo premakniti: ako se z veliko silo od blizu ustrelj v šipo, naredi se le okrogla luknja, vse drugo ostane celo; če zadene hiter voz ob kako večjo reč, odtrga je nekaj, ali pa se vozu odlomi konec osi; kadar hočejo konji težak voz hitro premakniti, rado se kaj utrga; pri železničnem vlaku se ne sme samo jeden vagon

zavirati, ker bi poprejšnji prehudo potegnili, zadnji pa prehudo pritisnili i. t. d. — IV. Ako hitro izpodmakneš podlogo izpod kake reči, obleži kar tam na mestu: če položiš krajcar na trd papir nad kozarcem, pa papir hitro potegneš, pade krajcar v kozarec; pek položi hleb na konec loparja, potisne v peč in hitro izpodmakne lopar, da hleb obleži tam, kamor ga je hotel položiti na razbeljena tla; zelo nevarno je, hitro stol izpodmakniti sedečemu človeku itd. — V. Ako se dve ločljivi reči s hitro silo premakneta, pa se samo zadnja ali spodnja hipoma ustavi, hiti sprednja ali zgornja še dalje z isto silo: tako sem že pojasnil škropljenje in prav tako se dá še pojasniti metanje, suvanje, kidanje itd.; ako se voz hitro ustavi, lahko padeš naprej (če se pa mirno voz urno premakne, omahneš nazaj), tako se lahko zgodi tudi jezdecu itd.; sekira se na toporišču pritrdi, ako z nasprotnim koncem udariš ob kako trdo stvar; zamašeno cev odmašiš, če siloma tolčeš ob njen konec itd. — VI. Ako se ob kako debelo reč krepko udari, se udarec ne čuti kaj prida na drugi strani, ker se po udarcu le bližnji deli stresejo in premaknejo, daljni pa ostanejo mirni: zidar lahko razbije trd kamen, in vendar ne čuti udarca; most, ki ima jako debel zid, je zato tako trden in varen, ker tudi najtežji voz pritisne le najbližje dele, vsi bolj oddaljeni deli mostu pa ostaneje v svojem »vstrajnem« miru.

10. Najprej moram pojasniti onim mladim čitateljem, kateri niso iz Notranjskega ali Dolenjskega, da »hoja« je toliko, kakor jelka.

Sicer sta hoja in smereka sorodnici in spadata v jedno in isto vrsto storžnjakov, a vendar se razlikujeta nekoliko med seboj. — Hoja ima vedno gladkejšo deblo od smereke. Vrh tega so njene igle na zgornji strani temnozelenene, spodaj pepelaste, na konci razcepljene in večkrat dvorobate; a smereki so lastne na obeh jasnih straneh zelene, na konci tope igle. Posebno pa se ločita po sadu: hoja ima svetlejšje in liki sveče kvišku obrnjene, smereka pa rujava in viseče krže. Celó v lesu vlada mala razlika. Ker raste hoja hitrejše od smereke, njen les tudi ni tako gost in trpežen, ko smerekov. Navadno ima hoja tudi daljše in vitkejšje deblo od smereke. Zato nam daje smereka trpežne deske, hoja pa lepe in dolge hlode za razne stavbe.

P.

Listnica.

G. J. S. na T. Pesmice: „Revica“, „Zvečer“, „Materina želja“ vsled nedostatne oblike niso zrele za natis. — G. F. L. v V. Vaših proizvodov leži še dokaj nenatisnitjenih v našem uredniškem predalu. Ne zamerite; vsi bolajo za občo boleznijo — slabo obliko. Da pritrgete svojim pesmicam nekoliko na kolikosti in dodaste kakóvosti, — pa bi šlo, da bi bilo veselje! Ne verjamete? Poskusite! — Pozdrav! V.

„Vrteec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. Upravništvo „Vrtečev“, sv. Petra cesta št. 6. — Uredništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.